

toliko časa, dokler bo količkaj vroče. Stara pesem o „brezverski šoli“ se bo torej zopet kmalu začela. Če bi si pa klerikalci ne upali dobiti šole v svojo pest, bodo pa skušali pridobiti jo krščanski socialisti, seveda z namenom, da bi jo potem čimpreje oddali svojim klerikalnim zaveznikom.

Vendar pa tako hitro in brez navora se pa boj za šolo ne bo končal. Pušice, ki jih bodo metali klerikalci na šolo in učiteljstvo, bodo napredne stranke še krepkeje odvrčale, kajti združenim nazadnjaškim strankam stoji nasproti še vedno trdna falanga poštenih šolskih prijateljev. Tem se bo pridružilo tudi vse avstrijsko napredno in svobodomiselnno učiteljstvo, katero se ne bo nikdar prostovoljno vpognilo klerikalni igi.

Učiteljski poslanski kandidatje na Češkem, Moravskem in v Dolenji Avstriji sicer niso prodrli, vendar pa dokazali, da imamo učitelji med sabo moč, na katere bi bil parlament lahko ponosen bolj kakor na marsikakega neučitelja. Le malo več agitacije — posebno izmed učiteljstva — bi bilo treba in vsi, posebno na Dunaji, bi prav lahko prodrli. Žal, da so nekateri tovariši te candidature še celo pobijali.

Učiteljska denarna zadruga.

Pod tem naslovom sta v zadnji številki „Učiteljskega Tovariša“ sotrudnik tega lista in urednik sam priporočala, da se ustanovi gospodarska zadruga za slovenske učitelje ali nekaka slovenska učiteljska posojilnica. Ob enem sta oba mene pozvala, da bi o tem svoje mnenje povedal in pomagal pri ustanovitvi te zadruge. Oboje rad storim, ker se strinjam s tem predlogom in ker že davno to željo gojim, da bi se slovenski učitelji tudi na gospodarskem polju združili. Vsaj sva se z g. urednikom tega lista, ki je premišljeval in premišljeval, kako bi hitreje novce nabral za učiteljski konvikt, že pred dvema letoma o tem pogovarjala, na kar sem bil takrat (l. 1895.) prišel na to idejo, da bi slovenski učitelji najložje dospeli do velike denarne zadruge, ako bi se preustrojilo „Vdovsko učiteljsko društvo“ v denarno zadrugo, ker bi ono kot zadruga lahko še boljše gospodarilo, ob enem pa še lahko k sebi privabilo tudi nekranjsko učiteljstvo. Moj predlog se je bil takrat odlonil, ne vem zakaj? Znabiti, da me niso umeli ali da se jim je stvar preradikalna ali preslovenska dozdevala. „Učiteljski Tovariš“ stopil je pa zdaj na dan še skoro z boljšim nasvetom, ko nasvetuje ustanovitev samostalne „Učiteljske zadruge“, ustanovitev učiteljske posojilnice.

To stvar bode lahko izpeljati, ako so le nekateri ljubljanski učitelji in tovariši iz najbližje okolice¹⁾ zadovoljni v načelstvo stopiti in delati za stvar, in ako bodo zadovoljni tisti učitelji, kateri vodijo že obstoječe „denarne zavode učiteljske“ — ako smem s tem izrazom zaznamovati tiste učiteljske zavode v Ljubljani, kateri že imajo nekaj novcev (Vdovsko društvo, Narodna šola, Učiteljski konvikt), — da se od teh društev nabrani in prigospodarjeni novci vsaj deloma naložé pri novi učiteljski zadrugi. Naj se torej gosp. ljublj. tovariši posvečujejo o tem. Ako se dobi v prvem začetku le kakih deset za stvar vnetih tovarišev, skliče se lahko že o Binkoštih ustanovni občni zbor,²⁾ katerega se rad udeležim. Pravila, ki bi se skoro jednako glasila, kakor pri slov. posojilnicah, prinesem seboj in preskrbim tudi vse druge formalnosti, namreč registrovanje firme. Gospodje tovariši, kateri ste za stvar uneti, blagovolite se oglasiti pri „Učiteljskem Tovarišu“, kateri me bode o teku te stvari gotovo pravočasno obvestil.

Ivan Lapajne.

Ustavoznanstvo.

(Spisal Fr. Orožen.)

K.

Vlada avstrijskih in ogerskih dežel.

1. Vlada avstrijskih dežel.

Avstrijske dežele imajo svoje posebno ministerstvo, katerega področje je omejeno na avstrijske dežele. Avstrijske dežele so: Avstrijska pod Anizo, Avstrijska nad Anizo, Salcburška, Tirolska in Predarelska, Koroška, Štajerska, Kranjska, Primorska, Dalmacija, Češka, Moravska, Šleska, Galicija in Vladimirija ter Bukovina. Ministri so odgovorni državnemu zboru, imenuje jih pa cesar. Avstrijskemu ministerstvu je na čelu ministerski predsednik, ki je sedaj ob enem tudi minister za notranje reči.

Avstrijsko ministerstvo je razdeljeno po svojem področju v osem delov, katere vodijo dotični ministri. Avstrijski ministri so: 1. Minister za notranje reči; 2. minister za bogočastje in nauk; 3. minister za

¹⁾ Ljubljanski učitelji, ki žrtvujejo ves svoj prosti čas in svoje skromne moči za „Vdovsko učiteljsko društvo“, „Narodno šolo“, „Slovensko učiteljsko društvo (Učiteljski Tovariš)“ in „Učiteljski konvikt“, bodo gotovo tudi temu društvu, če se ustanovi, dragevolje žrtvovali svoje moči; istotako tudi tovariši iz okolice. *Uredn.*

²⁾ Naše mnenje je, da bi stvari več koristili, če sestavite, g. ravnatelj, z g. tovarišem Fr. Jakličem, učiteljem v Dobropolji, ki je sprožil to misel, načrt pravil ter ga objavite v našem listu, da potem vsakdo vidi, kakošen namen bi imela taka zadruga ter bi ne mogel potem nihče — vedoma ali nevedoma stvari napačno tolmačiti. *Uredn.*